

Gazeta Gdańska.

„Gazeta Gdańska” wychodzi 3 razy tygodniowo, a mianowicie we wtorek, czwartek i sobotę z dodatkami: Gwiazdka Niedzielną, Dom i kuchnia, Przyjaciel zdrowia, Robotnik, Rolnik i Przemysłowiec, Aniół Stróż, Wolne chwile i Dział powieściowy.

Prawdą a Bogiem!

Przedpłata na pocztę kwartalnie 1,25 mk., z odnośzeniem do domu przez listowego 1,49 mk., w Gdańsku 1 mk., z odnośnieniem do domu 1,25 mk. Ogłoszenia przyjmuje się po 15 fen. płatnych w Gdańsku od 6-ciołamowego wiersza petytowego. Adres: „Gazeta Gdańska” Danzig, Postschliessfach 189.

Telefon 2650.

Redakcja i ekspedycja: Grobla Przedmiejska (Vorstädtischer Graben) 49.

Telefon 2650.

Dziś Weroniki, Hilaryusza p.
Jutro Feliksa z N.

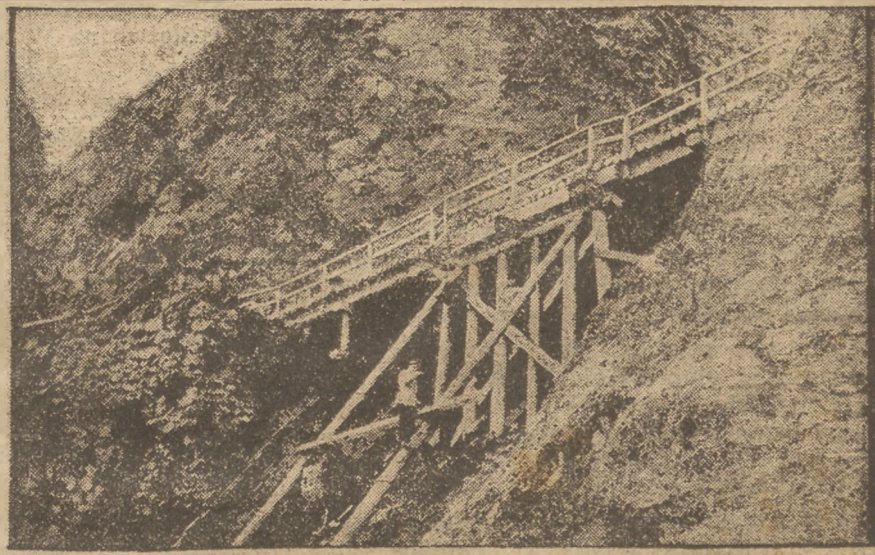
Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś wschód słońca 8 9 zachód 4 8
Dziś wschód księżyca — — zachód — —

Z pola walki w Rumunii.

Rumunscy uciekinierzy zabrawszy swój dobytek, opuszczają strony rodzinne, aby schronić się w miejsca bezpieczne.

Rumuńczycy uchodząc przed nieprzyjacielem, zniszczyli różne przejścia, które pionierzy niemieccy znowu naprawiają

Podatek od przyrostu majątku i podatek wojenny.

Pan B. Kasprówicz pisze w „Kupcu:”

I. O podatku od przyrostu majątku.

1) **Od czego będzie się ściagało podatek?** Od przyrostu ogólnego majątku. Zalicza się do majątku nieruchomości, majątek tkwiący w przemyśle lub handlu i wszelkie kapitały, akcje, udziały, pretensje i t. d., a także pretensje jeszcze niepłatne, jak zabezpieczenie życia i t. d. — Wolne od podatku są pretensje z kas chorych, z kas wdowich, sierocych itd., potem zabezpieczenie na starość, od wypadku i urzędników prywatnych, tudzież meble, sprzęty domowe, o ile nie przynależą do gruntu.

2) **Co wolno odciągać?** Długi, hipoteki, weksle, pożyczki itd. Nie wolno zaś odciągać bieżących długów na gospodarstwo domowe, oraz długów odnoszących się do takich wartości, które nie podlegają podatkowi. Również nie opłaca się podatku od przyrostu wtenczas, jeżeli nie wynosi więcej, niż 10 tysięcy.

3) **Jaki majątek wolny jest od podatku?** Majątek, którego ogólna wartość nie wynosi więcej, niż 20 000 marek. Jeżeli przekroczy wprawdzie 20 tysięcy marek, lecz nie 30 000 — to tylko przyrost, który przekroczy 20 000 marek, trzeba opodatkować. Ktoś miał 14 000 mk. majątku, a przyrost wynosił 11 000, — tak, iż majątek obecnie razem wynosi 25 000 marek, to w tym wypadku nie opodatkuje się całych 11 000 mk., tylko 5000 mk., to jest sumę, która przekroczyła granicę sumy wolnej od podatku.

4) **Ustanowienie przyrostu majątku** nastąpi pierwszy raz 1-go kwietnia za powstały przyrost w czasie od 1-go stycznia 14. do 31-go grudnia 16, później od 3 do 3 lat.

5) **Co to jest przyrost majątku?** Jest to różnica od wartości majątku pomiędzy początkiem a końcem czasu szacowania podatku z uwzględnieniem dopuszczalnych odciągnięć. Także stare długi można przytem odliczyć.

6) **Jak się ściaga podatek od majątku?** Rozkłada go się na przeciąg 3 lat. Termin płatności jest 1-go kwietnia.

7) **Ile wynosi podatek od majątku?** Przy przyroście majątku aż do 50 000, — marek 0,75 procent, do 100 000, — 0,90 procent i t. d. Zmniejszenie taryfy jest na widoku. — Kto dzieciom daje utrzymanie, otrzyma zniżkę dla 3-go dziecka i każdego następnego nieletniego dziecka o 5 procent od sumy podatkowej. — Dla nieruchomości są również osobne przepisy.

8) **Kto musi płacić podatek od majątku?** Każdy należący do Rzeszy niemieckiej, jeżeli stale nie przebywa dłużej, jak dwa lata za granicą. Obcokrajowcy, skoro mieszkają w Niemczech, a także wszyscy ci, którym w kraju majątek się powiększył. Nie chodzi przytem o przynależność państwową, siedzibę i pobyt.

II. O podatku wojennym.

1) **Co to jest podatek wojenny?** Jest to nadzwyczajny jednorazowy podatek wojenny na korzyść Rzeszy.

2) **Kto musi podatek wojenny płacić?** Osoby wymienione pod numerem 8, które płacą podatek od majątku, jeżeli majątek ich na 31-go grudnia 1916 wykaze przyrost od 1-go stycznia 1914 lub jeżeli przynajmniej nie zmniejszy się o 10 procent. Przyrost majątku ustanawia się przy podatku od majątku.

3) **Co wolno od podatku wojennego odciągać?** a) spadki, b) wypłacony kapitał z zabezpieczenia, c) powiększenie majątku przez podarki bez wynagrodzenia, a za to — musi ten, który podarki daje, doliczyć je do swego majątku, o ile nie chodzi o podarki dla utrzymania, na cele filantropijne i podarki o-kolicznościowe, wyprawę.

4) **Jak jest z przedmiotami sztuki?** Sumy za przedmioty wartościowe (z pereł, kamieni itd.), jak wogóle przedmioty sztuki luksusowej trzeba doliczyć i to sumę własnego kosztu, o ile jeden przedmiot kosztował przynajmniej 500 marek, a kilka przedmiotów należących do siebie przynajmniej 1000 marek. Nie potrzeba doliczać sum za dzieła sztuki żyjących lub od 1-go stycznia 1909 r. umarłych.

5) **Kiedy się ściaga tylko podatek wojenny?** Jeżeli przyrost majątku przekracza sumę marek 3000 i gdy majątek na 31-go grudnia 1916 przekracza ogólną sumę mk. 10 000. Skoro majątek nie wynosi więcej niż mk. 17 000 — to przyrost tak, jak przy podatku od majątku, tylko o tyle podlega opodatkowaniu, o ile przekroczy sumę mk. 10 000. Jeżeli przyrostu nie ma, to zamiast podatku wojennego od przyrostu wchodzi w rachubę podatek od majątku Rzeszy (Reichsvermögenssteuer.)

6) **Ile wynosi podatek?** a) Od przyrostu majątku przy pierwszych mk. 10 000 — 5 procent, przy następnych 10 proc., przy trzecich 15 proc. Potem dopiero znow przy następnych mk. 20 tysięcy 20 procent itd.

b) Od majątku (nie przyrostu majątku), skoro przewyższa dawniejszy jeszcze o 90 procent, lecz nie podlega ani podatkowi od majątku, ani podatkowi pod a) 1 procent, przyczem majątki nie przekraczające sumy mk. 20 000 — zostają nieuwzględnione. Osobne przepisy są dla товариств z op. p., dla to-

warzystw akcyjnych i t. d., które od większych zysków będą musiały opłacać nadzwyczajny podatek wojenny. Także zagraniczne товариства, które utrzymują w kraju jakie przedsiębiorstwa, będą musiały podatek opłacać.

7) Zmiana siedziby nie uchroni przed podatkiem, tylko trzeba go także opłacać, jeżeli przed 1-szym stycznia 1917 się kto wyprowadził.

Odgłosy pokojowe.

Odpowiedź Watykanu na notę niemiecką.

(Wat.) Pisma medyolańskie donoszą co następuje: „W kołach watykańskich zapewniają, że odpowiedź Watykanu na notę niemiecką jest już gotowa i ma być niebawem przesłana rządowi niemieckiemu tą samą drogą, którą nadeszła do Watykanu. Na ogół istnieje przeświadczenie, że Watykan nie będzie czekał na ogłoszenie odpowiedzi sprzymierzeńców na notę Wilsona, lecz wyśle odpowiedź swoją przed opublikowaniem odpowiedzi sprzymierzeńców. Odnosnie do treści odpowiedzi Watykanu nie można dowiedzieć się niczego.

Odpowiedź sprzymierzeńców na notę Wilsona.

Pisma londyńskie donoszą, że odpowiedź sprzymierzeńców na notę Wilsona jest już gotowa. Odpowiedź ta będzie lada dzień przesłana na ręce Wilsona. Jest nader prawdopodobne, że w chwili, gdy piszemy te słowa, odpowiedź sprzymierzonych państw nadeszła już do Waszyngtonu.

Nota Wilsona a finansiści amerykańscy.

Już od kilku dni krążyły pogłoski, że finansiści amerykańscy jakimś sposobem poznali treść noty Wilsona do mocarstw europejskich, zanim była urzędowo ogłoszona i skorzystali z niej w celach finansowych. Twierdzono nawet, że w sprawę tę miał być wmieszany sekretarz Wilsona, a nawet Wilsona szwagier. Sprawą tą zajmowała się obecnie izba reprezentantów, jak wynika z poniższego doniesienia biura Reutersa:

Waszyngton, dnia 8-go stycznia. Sekretarz Wilsona, Tumulty, zjawił się dzisiaj w izbie reprezentantów celem zdania oświadczenia łącznie z faktem, że nota Wilsona była znana, zanim została

opublikowana. Tumulty oświadczył, że nie znał treści noty przed ogłoszeniem, i że nie uprawiał żadnych spekulacji na podstawie informacji, uzyskanych poprzednio. Następnie sekretarz Lansing wymienił tych urzędników, którzy pracowali nad notą i podał jeszcze dalsze informacje, lecz nie życzył sobie, ażeby je opublikowano w prasie. Nakoniec przesłuchano pewnego finansistę z Bostonu, który przyznał, że poznał treść noty przed jej wydaniem, jednakowoż nie za przyczynieniem się Białego Domu. Wzbraniał się jednakże podać nazwisko tych, którzy mu je do wiadomości podali.

Na głodnych

braci naszych w Królestwie Polskiem przyjmują składki redakcje pism polskich, banki polskie, oraz **Komitet niesienia pomocy w Królestwie Polskiem.** Poznań, Teatralna ul. 2.

Wokoło wojny.

Orędzie niemieckie z wtorku.

(W. T. B.) Zachodnie pole walki: Wobec przejrzystego powietrza była obustronna czynność ognio-
wa ożywiona w licznych miejscach.

Wschodnie pole walki: (Front marszałka księcia Leopolda bawarskiego). Przejrzyste powietrze sprzyjało czynności bojowej artylerii w rozmaitych miejscach. Ponowne ataki nieprzyjacielskie po obu brzegach rzeki Aa odparto całkowicie. Nocne wyprawy rosyjskich oddziałów lotnych między Frydrychszatem a szosą Mitawa - Olaj pozostały bez skutku. Wśród gęstej zawieruchy śnieżnej udało się Rosyanom odzyskać wydartą im małą wyspę Glau-
don (na północ od Iłusztzy). Dalsze postępy ku zachodniemu brzegowi Dźwiny udaremniono.

(Front generała pułkownika arcyksięcia Józefa). Zacięcie broni nieprzyjacieli dolin, wiodących z gór bereczkowskich do równiny multańskiej. Mimo niepogody i najtrudniejszych warunków obszarowych w porozrywanych górach lesistych wojska nasze wypierają go codziennie krok za krokiem. I wczoraj wzięto szturmem po obu stronach dolin rzek Casino i Susita zaopatrzone w zasieki drutowe, silnie rozbudowane pozycje i utrzymano się w nich mimo rozpaczliwych przeciwa-
taków.

(Front marszałka Mackensena). Wyzyskując zwycięstwo swe, wojska niemieckie i austro-węgierskie postąpiły dalej na północ i dotarły, odrzucając nieprzyjacielskie stráže tylne, do odcinka Putny, której przeciwległy brzeg nieprzyjacieli trzyma w nowej pozycji. Po obu stronach Fundeni odrzucano Rosyan na linię Crangeni - Nanesti. Wzięto szturmem Garleaskę i utrzymano się przeciw atakom nocnym. Doniesiony wczoraj łup podniósł się do 99 oficerów i 5400 żołnierzy, 3 dział i 10 karabinów maszynowych.

Front macedoński: Nic ważnego.

Pierwszy generał - kwatermistrz v. Ludendorff.

Orędzie niemieckie z środy.

(W. T. B.) Zachodnie pole walki: Wobec wichru i deszczu ruch bojowy pozostał nieznacznym. Tylko nad rzeką Ancre ożywione walki działowe.

Wschodnie pole walki: (Front marszałka księcia Leopolda bawarskiego). Silniejsze ataki rosyjskie na południo-zachód od Rygi oraz liczne natarcia mniejszych oddziałów między wybrzeżem a jeziorem Narocz nie miały także wczoraj powodzenia.

(Front generała pułkownika arcyksięcia Józefa). Daremnie usiłowali Rosyanie i Rumuni odzyskać wydarte sobie pozycje górskie po obu stronach doliny rzeki Susita. Wśród najkrwawszych strat rozbiły się wykonane znacznymi siłami przeciwa-
taki. Na północ i południe od doliny rzeki Casino wyparto dalej przeciwnika. W walkach ostatnich dwu dni dostało się w ręce nasze 6 oficerów, 900 żołnierzy i 3 karabiny maszynowe.

(Grupa marszałka Mackensena). Na północ od Focsani udało nam się oświecić na lewym brzegu Putny. Między Focsani i Fundeni zmusiliśmy pobitego przeciwnika do porzucenia stanowisk swych poza Putną i do cofnięcia się poza Seret. Ujęto 550 jeńców. Przy ujściu rzeki Rimnicul Sarat zatrzymaliśmy zdobytą w ataku postępy przeciw kilku atakom nieprzyjacielskim.

Front macedoński: Ataki nocne nad Strumą odparto.

Król Konstanty przed ostateczną decyzją.

(Wat.) Pisma francuskie, włoskie i angielskie podnoszą wielki alarm z powodu ujawniającej się coraz bardziej decyzji króla greckiego zbrojnego oporu przeciw sprzymierzeńcom. W urzędowych kołach greckich mówią już zupełnie otwarcie o tem, że jeśli blokada Grecji nie zostanie zniesiona, wystąpi Grecja zbrojnie przeciwko uzurpatorom swojej wolności. Pisma greckie, jak „Neon Asty” i „Chronos” nawołują do akcji przeciwko sprzymierzeńcom i domagają się zmobilizowania wojsk przeciwko obcym najeźdźcom. Inne pisma przychylnie dla rządu usposobione domagają się zwołania parlamentu greckiego i powzięcia ostatecznych decyzji. W różnych miastach i miasteczkach greckich

Zachodnie pole walki.

Angielscy artylerzyści zajęci odstrzeleniem bomby zapomocą osobno zbudowanego moździerza w rowach strzeleckich.

powstaje wrogi ruch przeciwko Wenizelosowi. Kapłani greccy zwołują lud na zgromadzenia publiczne i po przemówieniach okolicznościowych rzucają klątwę na Wenizelosa.

Rosya chce uznać Wenizelosa.

(Wat.) Półurzędowa gazeta rosyjska „Moskowskaja Wiedomosti” poświęca dłuższy artykuł wstępny obecnemu położeniu w Grecji w ogólności, zaś stanowisku politycznemu Wenizelosa w szczególności. Pismo zauważa, że Rosya urzędowa zachowywała do niedawna wobec Wenizelosa stanowisko na ogół wyczekujące i wstrzymieźliwe, bo nie chciała, aby interesy domu panującego greckiego narażono na poważniejsze niebezpieczeństwo. Obecnie jednak, z chwilą, gdy przekonała się ona, że od rządu ateńskiego spodziewać nie można się niczego przyjaznego dla Rosji, gotowa jest do uznania Wenizelosa i jego rządu jako jedynego przedstawiciela społecznej Grecji. Oznacza to jednocześnie powszechne zrehabilitowanie w opinii rosyjskiej Wenizelosa.

Tajemniczy lotnik nad Salonikami.

Pisma greckie rozpisują się o tajemniczych lotach nieprzyjacielskiego lotnika, który codziennie o jednej i tej samej godzinie zjawia się nad Salonikami. Władze wojskowe sprzymierzeńców są zaniepokojone lotami tymi, gdyż lotnik nie rzuca bomb, lecz najwidoczniej obserwuje dawane mu sygnały i zrzuca w oznaczonym miejscu przesyłki pocztowe rządu greckiego.

Stresemann o celach wojny.

Przed kilku dniami jeden z najwybitniejszych członków, niemieckiego stronnictwa narodowo-liberalnego, Stresemann, wygłosił w Hanowerze mowę o celach wojny. Z mowy tej „Vorwärts” berliński przytacza następujący ustęp, w którym mówca rozwija propagandę za odszkodowaniem wojennym:

„Podług wszelkiego przewidywania nagromadzone długie wojenne wymagać będą w Rzeszy niemieckiej nowych podatków w kwocie 6 do 7 miliardów. Doliczyć do tego trzeba nowe podatki w poszczególnych państwach związkowych i w gminach. W kołach decydujących panuje zgoda co do tych punktów, a mianowicie, że na dalszą metę podatki te nie mogą być opłacane, lecz, że trzeba będzie częściej długów umorzyć niezwłocznie przez daleko idące podatki od majątków — nie wyłączając majątków mniejszych — w kwocie jednej czwartej aż do jednej trzeciej części całego majątku. Dla robotnika oznacza więc ten tak zwany „status quo” wzrastającą drożyznę i wzrastające ciężary podatkowe. Skoro się więc streści, co oznaczają słowa Scheidemann, to poniesiemy wszelkie ofiary i ponosić musimy w przyszłości dalsze ofiary, aby Polska otrzymała autonomię.”

Holandya zakupuje nurkowce.

Minister marynarki oświadczył w drugiej izbie, że zakupił dwa nurkowce, jeden niemiecki a drugi angielski, internowane w Holandyi.

Baczność!

Kto nie otrzyma „Gazety Gdańskiej” na czas lub nie dostanie jej wcale, niechaj nam o tem natychmiast doniesie.

Prosimy usilnie napisać nam o tem zaraz, a niebawem postaramy się o ukaranie winnego.

Jako adres wystarczy:

„GAZETA GDANSKA” — Danzig.

Wiadomości kościelne.

Dycezyja warmińska.

Złoty jubileusz kapłański obchodzić będą w dycezyi warmińskiej następujący kapłani: ksiądz kanonik Andrzej Januszkowski w Fromborku, dawniejszy proboszcz w Tylży, ks. proboszcz Antoni Maliss

XXXXXXXXXXXX

Kto chce kupić

książkę jaką

niech napisze zaraz do nas. Przyślemy mu cennik i postaramy się o książkę taką, jakiej sobie życzy. Należy podać swój dokładny adres pocztowy, — do nas zaś adresować krótko:

GAZETA GDANSKA
Danzig.

XXXXXXXXXXXX

Koperty

poleca

„Gazeta Gdańska”.

w Bludowie w dekanacie brunsberskim, emerytowany prob. ks. Wiktor Warkowski w Biskupcu i ks. proboszcz Antoni Marquardt w Benerach w dekanacie wrzeskim.

Katolicy włoscy a Papież.

(Wat.) Prezes unii ludowej włoskiej złożył w imieniu unii oraz w imieniu wszystkich katolickich stowarzyszeń włoskich adres najpoddaszy na ręce Ojca świętego, w którym to adresie powiedziano między innymi, co następuje:

Jego Świątobliwość raczył kilkakrotnie określić naturę i charakter pokoju, jaki powinien zawiązać na ziemi. Pokój taki, zawarty na podstawach sprawiedliwości i prawa nie będzie możliwy, o ile prawa wszystkich narodów nie będą dostatecznie zagwarantowane na przyszłość.

Życzymy sobie wszyscy z całego serca, Ojcie święty, aby wszyscy ludzie dobrej woli dali posłuch odezwie Jego Świątobliwości. Oby sprawiedliwość, oby równość zapanowała na ziemi, oby narodom, którym krzywda się stała, dane było odszkodowanie, oby ich aspiracje spełniły się i ustały wszystkie ich bóle i cierpienia. Niechaj Belgia, niechaj Polska otrzymają możność prowadzenia swego życia w rozkwicie i sławie w wdzięczności Pana nad pany.

Wiadomości potoczne.

Na Polaków w Królestwie, pozostających w nędzy ofiarowano: W. S. z Wrzeszcza 5,— mk., Ks. Dorszyński w Gdyni 5,— mk., J. Pettke z wschodniego pola walki 1.50 mk., razem na 33 — cią ratę 881.80 mk. Ogółem zebraliśmy 15.881.80 mk. O dalsze datki prosimy. — Kwitować możemy tylko składki przesłane wprost do nas.

Atlas wojenny przyda się każdemu, kto czyta gazetę. Znaleźć w nim mapy, potrzebne do śledzenia wypadków wojennych, opisywanych w sprawozdaniach wojennych. Również znaleźć w nim można miejscowości, w których obracają się pobrani do wojska krewni, albo nawet okolice, w których walcząc, potykają się z nieprzyjacielem. Kto zatem dotychczas nie ma w domu atlasu wojennego, powinien go sobie natychmiast zamówić. Cena jest bardzo niska, wynosi tylko 1,50 mk. — z przesyłką pocztową 1,70 mk. — Komu jest niewygodnie posyłać pieniądze naprzód, niechaj napisze nam, iż mamy wysłać atlas wojenny za zaliczką pocztową, czyli Nachnahme. A zapłacić wtedy może listonoszowi, kiedy ten przesyłkę przyniesie. Atlas wojenny, jak i wszelkie inne książki zamawiać prosimy adresu-
jąc krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Skutki wróżenia. Pewna wróżbiarka w Frankfurcie nad Menem „czytała z kart” 42 letniemu robotnikowi Geisowi, że żona jego utrzymuje stosunek miłosny z innym mężczyzną. Oburzony Geis pobiegł do domu i poranił żonę swą niebezpiecznie. Następnie rzucił się z mostu do Menu; zdołano go uratować.

Kradzież u kanclerza rzeszy. W majątku kanclerza Bethmanna Hollwega w Hohenfinów popełniono w ostatnich dniach kilka kradzieży. Między innymi skradziono 4 skopy i 18 kacek.

Dziwne podróże i przygody Obłeciświata na lądzie i na morzu, na księżycu i wewnątrz ziemi. Tytuł książki tej nam już dosyć mówi za siebie. Nie potrzebujemy więc dodawać, iż Czytelnik nad książką tą uśmieje się niezwykle. — Druga książka wesoła to „Figlarz,” zbiór wesołych powiastek, żartów, anegdot i dowcipów, opatrzone licznymi obrazkami. — Trzecia książeczka to „Gadu - Gadu,” zbiór najciekawszych powiastek, anegdot, żartów, łamigłówek itd. itd. również z obrazkami. — Czwarta książka: „Podróże Gulliwera do nieznanych krajów” opowiada przygody jego w kraju tak małego ludu, że po pięć dorosłych ludzi kraju owego włożyć mógł wygodnie do kieszeni. — Piąta książka, to „Straszliwe widma,” bardzo piękne i wzruszające opowiadanie. Kto nadeśle 2,— mk. — otrzyma wszyst-

kie pięć książek powyższych. Zamawiać prosimy, adresując krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Trup w warsztacie. W Berlinie przy Heldestr. 50 mieszka mistrz ślusarski Metz z córką, która mu prowadziła gospodarstwo. Sąsiedzi byli codziennymi świadkami kłótni, które za byle okazji powstawały u Metzów. Dziewczyna wielce cierpiała z powodu gwałtowności ojca i uważała się nieraz na jego porywczność; mówiła o groźbie, którą jej nieraz powtarzał, że ją zabije. W czwartek panowała znów wojna w mieszkaniu Metzów, po której już nie widziano ani starca ani córki. To wzbudziło podejrzenie. Gdy nikt nie otwierał, przywołano słusza, lecz w chwili, gdy zamierzał wejść, stanął przed nim Metz, a na pytanie „gdzie jest córka?” dawał tak niewyraźne i sprzeczne odpowiedzi, że sprowadzono policję. Po dłuższym poszukiwaniu odnaleziono zwłoki Metzówny, do połowy ubranej i przykrytej tapetami w warsztacie. Ponieważ nie było żadnych śladów gwałtu, nie można stwierdzić morderstwa. Sekcja to wykaże. Metz nie zdołał wyjaśnić sprawy, a opowiadania jego dają tylko dowód, że człowiek, który w czasie wojny stracił żonę, syna i majątek, cierpi na umyśle.

Pochwalić musimy wszystkie niewiasty, które dbają o to, aby mężowi swemu wysłać w pole „Gazetę Gdańską”. Prawie codziennie otrzymujemy pieniądze, które wysyłają nam żony, matki i siostry z żądaniem, aby temu żołnierzowi, który im jest bliski, — i którego adres nam zawsze dokładnie podają, wysłać „Gazetę Gdańską” w pole. Żołnierze bardzo cieszą się z tego — i już niejednokrotnie pisali nam, jak wielką uciechę mają, skoro przyjdzie „Gazeta Gdańska”. Wiele z nich pokazuje gazetę towarzyszom broni i ci sobie znowu zamawiają „Gazetę Gdańską”, wysyłając wprost pieniądze na przedpłatę z pola, a nawet bardzo często z rowów strzeleckich. Kto zatem ma jakiego żołnierza w polu, niechaj mu zapisze „Gazetę Gdańską”. Każdy żołnierz rad, że ma coś do czytania, tem bardziej, gdy to jest gazeta. I nic dziwnego. Z gazety dowiaduje się o stronach rodzinnych, do których tęskni i z których chciałby się jak najwięcej dowiedzieć. Zapisując zatem wszystkim żołnierzom „Gazetę Gdańską”. Zamawiać należy ją wprost u nas, adresując krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Nader ważne wskazówki względem reklamacji wojskowych. Gdańska zastępcza generalna komenda donosi co następuje: Mimo kilkakrotnych wskazań na rozporządzenie ministerium wojny, że reklamacje wysłane po otrzymaniu nakazu stawienia się nie mają być uwzględniane, ponawiają się wciąż wypadki reklamacji po otrzymaniu odnośnych nakazów. Ze względu na dobro interesowanych zwraca się ponownie uwagę na to, że jeżeli kto z powodów gospodarczych (osobistych powodów nie uwzględnia się) chce reklamować, musi to przedewszystkiem na czas uczynić. Stosownie do otrzymanych instrukcji nie będzie komendantura w przyszłości uwzględniała wysłanych za późno reklamacji i uważać będzie takowe jako wogóle nie wysłane. Tylko nadzwyczajna potrzeba spowodować może do założenia reklamacji. Przytem zważać trzeba na następujące punkta: 1) Wniosek powinien być piśmienny, nigdy ustny. W wniosku mają być zawarte tylko najważniejsze dane, służące do wyjaśnienia sprawy, wszelkie niepotrzebne uwagi należy pomijać. Telegraficzne lub telefoniczne zapytania nie mogą zostać uwzględnione.

2) Wniosek należy wystać na ręce cywilnego przewodniczącego komisji zastępczej (Civilvorsitzenden der Ersatzkommission), nie zaś do generalnej komendy. Powstaje przez to niepotrzebna zwłoka, ponieważ generalna komenda zasięgnąć musi najpierw orzeczenia władzy cywilnej.

3) Jeśli reklamacja została uwzględniona, nie oznacza to bynajmniej, że reklamowany został do ukończenia wojny odstawiony; władza wyznacza zwykle pewien okres czasu, po upływie którego winien się ów odstawiony znów do wojska stawić, lub też w czasie potrzeby przynajmniej cztery tygodnie przed upływem wyznaczonego czasu ponowić reklamację. Przed wysłaniem reklamacji winien każdy dobrze rozważyć, czy reklamacja wogóle jest konieczna, zważając przytem, że przez założenie tej reklamacji pokrzywdzić można kogoś drugiego, któremu uwzględnienie byłoby bardziej potrzebne.

Odbiorcy spadkobiercami. Pewien przed niedawnym czasem w Dessau zmarły handlarz tytoniu zapisał swym długoletnim odbiorcom znajdujące się na składzie zapasy tytoniu i tabaki, i to w tych samych gatunkach, jakie w ubiegłych latach kupowali. Jeden z spadkobierców otrzymał 9 funtów tabaki, która, według jego zapewnienia, starczy na czas wojny.

Szlachetny trunek. Właściciel pewnego składu win w Warszawie przesłał do kancelarii cesarza austriackiego Karola, kilka butelek tokajera z roku 1606, najstarsze wino, jakie obecnie istnieje, z prośbą, aby wino to było pite w czasie uczt po uroczystościach koronacyjnych w Budapeszcie.

Szczególnie niewiasty chętnie czytają bardzo ciekawe i zajmujące opowiadania, zawarte w książkach, które polecamy. Widzimy to z zamówień, jakie nas codziennie dochodzą. Piękny to objaw, bo co przeczyta matka, na pewno przeczytają i dzieci, a z tego uczą się powoli biegle czytać po polsku.

Która z matek chciałaby sobie zamówić więcej jeszcze ciekawych a nie drogiej powiastek różnej treści, niechaj zażąda cennika naszego. Znajdzie w nim odpowiednich książeczek tanich całą moc. W dodatku cennik nasz zawiera śliczne książki do nabożeństwa. Więc i książkę do modlenia można sobie z cennika naszego wybrać. Każda niewiasta winna zatem zażądać krótko na pocztówce cennika, aby go mieć w domu i skoro sobie zamówi książek ciekawych, wdzięczna na pewno nam będzie za przesłane książki, które są tanie a ładne. Zamawiać należy adresując krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Obrazy symboliczne człowieka grzesznego, usprawiedliwionego i uświęconego. Dwanaście obrazków tej książki, wykonanych na całą stronę każdy, przedstawiają pod różnymi postaciami wszelkie cnoty i występki, łaskę Bożą i grzech, prawdę i kłamstwo, światło wiary i zepsucie świata; pod postaciami nawet zwierząt, których charakter lub zwyczaj mogą być porównane z różnymi namiętnościami człowieka. Jest to rodzaj nauki, niemej wprawdzie, ale rzucającej się w oczy i zrozumiałej dla umysłu i serca. Oprócz obrazków całostronnych podaje książka ta mnóstwo zbawiennych opowiadań i przykładów, pominawszy już opisy obrazów symbolicznych. Cała książka obejmuje 144 strony, a kosztuje przytem tylko 90 fen. już z przesyłką pocztową. — Zamawiać należy krótko pod adresem: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Ćwiczenia w polskim pisaniu i Elementarz, to dwie książeczki, które każda matka kupić powinna swemu dziecku. Z nich nauczy się ono pisać i czytać po polsku — co jest bardzo ważne i czego nie należy nikomu zaniedbać, tem więcej, iż obie książeczki są bardzo tanie. Za nadesłaniem 60 fen. wysłamy je pod każdym wskazanym adresem. Do nas przy zamówieniu adresować należy krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Sejm prowincjonalny dla Prus Królewskich zwołany został na dzień 13-go marca r. b. na godzinę 12-tą w południe do gmachu starostwa krajowego w Gdańsku. Komisarzem królewskim mianowany został naczelny prezes Jagów.

Nie czas na pomniki. Słuszną wydał odezwe minister spraw wewnętrznych, ażeby nie stawiano jeszcze pomników obecnej wojny. Jeszcze wojna trwa, jeszcze nie czas na pomniki.

Prawie codziennie piszą nam Czytelnicy, że sobie znowu na nowy kwartał zapisali „Gazetę Gdańską” i nie myślą jej opuścić, bo „Gazeta Gdańska” pisze najrozumialej i wszyscy są z niej bardzo zadowoleni. Wszystkie listy takie cieszą nas niesłychanie, bo są uznaniem Czytelników dla naszej pracy. Jednakowoż większą jeszcze przyjemność sprawić nam może każdy Czytelnik, który zadowolenie swoje z „Gazety Gdańskiej” opowie szczegółowo sąsiadowi lub znajomemu i zachęci go do zapisania sobie „Gazety Gdańskiej”. Przytem wcale nie szkodzi, gdy sąsiad ten lub znajomy czyta już jaką inną gazetę. Bo kto ma w domu dwie gazety lub więcej — tylko zyska na oświecie. Szczególnie do niewiast zwracamy się z prośbą, aby dbały o to, żeby w każdym domu była „Gazeta Gdańska”. Łatwiej im starać się o to i sąsiadkę do zapisania nakłonić — bo więcej przebywają w domu i stąd lepiej mogą dopatrzeć, czy gazeta w dom przychodzi. Zatem Matki-Polki! Dbajcie o to, żeby „Gazety Gdańskiej” nigdy nie zabrakło w domu Waszym, bo na gazecie dzieci Wasze nauczą się czytać. A to wiele znaczy. Która zaś z niewiast zna dom, w którym nie czytają „Gazety Gdańskiej” — niechaj nam o tem doniesie i napisze dokładny adres swój, oraz adres rodziny owej, która nie czyta „Gazety Gdańskiej”. Do nas jako adres wystarczy napisać krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Śmiertelny wypadek dwóch konduktorek. W poniedziałek przejechał pociąg pomocniczą konduktorkę Haase z Wystrucia i na miejscu ją zabił. Konduktorkę Passek z Kluczborka ujechał pociąg obie nogi. Nieszczęśliwa zmarła w kilka godzin po odwiezieniu jej do domu chorych.

Gdańsk. Tutejszy sąd przysięgłych odbędzie w tym roku prawdopodobnie tylko trzy posiedzenia i to 1-go lutego, 4-go marca i 15-go października. Dotychczas odbywało się rocznie do sześć posiedzeń.

— **Przez nieostrożność** współpracownika został ciężko poraniony pomocnik Schroeder, pracujący w tutejszych cesarskich warsztatach okrętowych. Sch. miał trzymać drąg żelazny, który kolega obrabiał młotem żelaznym, gdy włem tenże zamiast w drąg, uderzył nieszczęśliwego w głowę. Sch. został tak ciężko zraniony, że odwieźć go musiano do domu chorych.

— (Nieszczęśliwy wypadek). Robotnik Lange został ciężko zgnieciony przez to, że żelazne drzwi wypadły z zawias i go przygnoiły.

— (Sprzedaż masła). Jak wiadomo, podwyższył niedawno naczelny prezydent cenę masła na 2,63 mk. W rozporządzeniu tem jest wyraźnie zaznaczone, że w sprzedaży detalicznej winien sprzedający ważyć masło netto, i ponosić sam koszt opakowania. Handlarze masła, którzy również papier doliczają do wagi, stają się winnymi przekraczania najwyższych cen.

— **Śmiała złodziejka** udało się tutaj przytrzymać. W pewnym z tutejszych domów towarowych zau-

ważono dziewczynę, będącą w towarzystwie pewnego chłopca. Dziewczyna kazała sobie rozmaite towary przedkładać i następnie podawała takowe towarzyszowi, który kładł wszystko w torbę. Gdy dziewczyna chciała opuścić interes zatrzymano ją i aresztowano. Chodzi tutaj o niezamężną Grenz, która pracowała z swym bratem, zbiegłym z zakładu przymusowego wychowania. Przy obydwojgu znaleziono rozmaite przedmioty, będące dowodem, że robota ich była skuteczną.

— **Zaareztowano** tutaj zbiegłego więźnia Piotrowskiego, który wspólnie z dwoma chłopakami wykonywał kradzieże.

Tuchola. Zwraca się uwagę, że w niedzielę 14 b. m. o godzinie 5-tej i pół popołudniu odbędzie się w Tucholi na sali pana Neumanna obchód uroczysty ku czci ś. p. Henryka Sienkiewicza. Program bardzo urozmaicony oprócz śpiewów i deklamacji będą odczyty X. Łaskiego i p. Dr. Karasiewicza. Wstęp wolny. Spodziewać się należy, że i okolica weźmie liczny udział w tym obchodzie i uczci w ten sposób naszego wielkiego męża.

W poniedziałek rano o godzinie 8-mej i pół odbędzie się nabożeństwo żałobne za ś. p. Henryka Sienkiewicza.

Łasin. Przez lekkomyślność dozoruującego żołnierza spotkał śmiertelny wypadek żonę pewnego właściciela w Pawlęcinie. Żołnierz ten czyścił swą broń, nie przekonawszy się poprzednio, czy broń była nabita. Wtem karabin wypalił i kula ugodziła stojącą w pobliżu kobietę tak nieszczęśliwie, że mała jest nadziei utrzymania jej przy życiu.

Elbląg. (Tajemnicze zniknięcie). Od dnia 19-go grudnia zaginął w Królewcu handlarz owoc August Harder, pochodzący z pod Elbląga. W dniu tym otrzymał Harder za dostarczony owoc 5—6000 marek. Był on także w pewnej karczmie, gdzie przy płaceniu rachunku zauważono przy nim wielką sumę pieniędzy papierowych. Później widziano go w towarzystwie dwóch nieznajomych, którzy byli również w owej karczmie. Przeszukano rzekę i stawy, lecz H. nigdzie nie znaleziono. Wobec tego istnieje uzasadnione przypuszczenie, że padł on ofiarą morderstwa rabunkowego. Harder był już na wojnie, gdzie stracił jedną rękę. Brat zaginionego, mieszkający w Gdańsku, wyznaczył za znalezienie zaginionego 500 marek nagrody. W ostatniej chwili donoszą, że zwłoki Hardera znaleziono w Preglu, pieniądze i zegarka jednak nie było.

Starogard. Komisjonerami urzędu „Reichshülfsenfruchtstelle” w Berlinie (dla zakupu grochu, peluski, bobu) zostali dla powiatu starogardzkiego mianowani pp. Czarnowski oraz Sikorski i Wiemer z Pelplina, Radoński i Behrendt, oraz Dyck ze Starogardu i „Landw. G. Handelsges. z Gdańska”.

Drzycim. Tutejszy proboszcz ks. Ignacy Nowacki, wzywa wszystkich członków banku ludowego w Toruniu, którzy mają jakiegokolwiek pretensje do powyższego banku, aby je przestali bezwzględnie na jego ręce. Chodzi tutaj o bardzo ważną i nagłą sprawę, obchodzącą w najwyższym stopniu nasze społeczeństwo.

Wąbrzeźno. Środki żywnościowe i domowe, jak ser, kakao, owoc suszony, proszek mleczny, warzywo, mydło, węgle i t. d. wydaje magistrat tutejszy regularnie z nagromadzonych zapasów miejskich. Od października wydano na przykład za 2500,— marek sera holenderskiego i za 5000,— marek mydła. Węgli i brykietów sprowadził magistrat mimo wielkich trudności przewozowych przeszło 10 tysięcy centnarów, tak, że z zapasów tych czerpie obecnie nie tylko ludność miejska, ale i okoliczna ludność wiejska.

Kisielice. Utopił się w jeziorze 18 letni syn właściciela Bleich'a z Gorynia. Młodzieniec udał się w niedzielę popołudniu z siostrami na ślizgawkę, przy czym się załamał i wpadł do wody. Przywołany na ratunek ojciec widział tylko jeszcze głowę syna wystającą nad wodą, lecz mimo największych wysiłków wyciągnąć go nie mógł. Zwłoki dopiero później wydobyto. Nieszczęśliwy miał się w najbliższym czasie stawić do gwardyi.

Bytowo. **Pierwsze chrabaszcz** w tym roku znaleziono przy pracach ziemnych w Bodenhagen (?).

Szczecinek. **Ciężko poparzył** się 6 letni synek pani Berndt, mieszkającej przy Köslimerstr. B. napaliła w piecu, następnie zamknęła pokój i poszła do miasta po sprawunki. Po jakimś czasie usłyszeli sąsiedzi krzyk wydobywający się z mieszkania B. i gdy przemocą wtargnęli do środka, znaleźli chłopca ciężko poparzonego na piersiach i plecach.

Magdeburg. (Niesłychane żądania.) Pewna pani z Magdeburga udała się krótko przed świętami Bożego Narodzenia na wieś w okolicy Magdeburga, chcąc tam zakupić kurę na pieczeń świąteczną. Po długim szukaniu udało się jej nareszcie u pewnego wieśniaka znaleźć odpowiednią kurę, która została jej w cenie 7,— marek sprzedana, lecz pod warunkiem, że pani owa wprzód przybierze drzewko i uprzątnie izbę sypialną wieśniaków. Dopiero gdy pani te warunki wypełniła wolno jej było umówioną cenę zapłacić i kurę zabrać. Za prawdziwość tej wiadomości ręczy wzmiankowana swem nazwiskiem.

Drukiem i nakładem „Gazety Gdańskiej” Jana Kwiatkowskiego w Gdańsku. Redaktor odpowiedzialny Henryk Wiczorkiewicz w Gdańsku.

Bank Ludowy E. G. m. u. H. w Chmielnie

wypożycza pieniądze pod dogodnymi warunkami i przyjmuje takowe (depozyty) za które płać 3 1/2 i 4 %.

Zarazem prosimy członków na czas odnowić weksle, płacić udziały, odpłaty i procenta abyśmy mogli innym zadosyć uczynić.

Ks. Prob. Sadowski. I. Wallerand. L. Reimer.

KSIAŻNICA POLSKA T.N.S.W. — Lwów — Małackiego 5.

poleca

E. Romer

Wojenne-polityczna mapa Polski

(Z okazji manifestu z 5 listopada 1916 roku).

Cena 1 Korona.

Mapa ta podaje granice Polski z r. 1772, granice Księstwa Warszawskiego, Królestwa Kongresowego, granice państw przed wojną, obszar okupacji austriackiej i niemieckiej z zaznaczeniem, które powiaty nie otrzymały ordynacji wyborczej do Sejmu. Ponadto osobny system znaków kolorowych określa polski obszar etnograficzny i 2 sfery polskich interesów, a kilka linii frontów bojowych ilustruje dzieje wszechświatowego zmagania się dwóch światów kulturalnych i politycznych. — Do mapy dodane 8 stron objaśnień. Do nabycia w każdej księgarni.

Walne zebranie

Spółki Bank Ludowy w Kielnie odbędzie się we wtorek dnia 28 stycznia 1917 r. o godz. 5-tej po południu na sali p. Lehmana w Kielnie.

Porządek obrad:

- 1) Uchwała dotycząca sprawozdania z rewizji związkowej.
 - 2) Sprawozdanie kasowe za rok 1916.
 - 3) Przyjęcie bilansu, pokwitowanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz uchwała podziału zysku.
 - 4) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
 - 5) Uchwała wynikająca z paragrafu 49 prawa spółkowego.
 - 6) Wnioski bez uchwał.
- Sprawozdanie kasowe wyłożono dziś w lokalu bankowym.

Kielno, dnia 10 stycznia 1917.

Bank Ludowy

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht.

RADA NADZORCZA.

Bieszk, prezes.

Prośba!

Przed wojną odbierałem z różnych stron ofiary na budowę kościoła w Koszelewach. Ale podczas wojny ofiarność na ten cel ustała prawie zupełnie.

Ponieważ jednak fundusz budowlany nie jest jeszcze dostateczny, przeto proszę o dalszą pamięć!

Przypominam też, że wojna obecna wyrządziła nam wielkie szkody. Podczas bitwy 25-go sierpnia 1914 roku spalono wszystkie budynki gospodarcze z domem mieszkalnym i kościołem. Tak więc trzeba będzie nie tylko kościół, ale i wszystkie budynki na nowo odbudować.

Wszystkie ofiary i najmniejsze na ten cel przyjmuję z szczerem „Bóg zapłać!” Ks. Chyliński, kuratus.

Koszelewo, (Gr. Koschlau b. Grallau Opr.).

Postbestellungsformular.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserl. Postamt die Zeitung „Gazeta Gdańska“ mit den Gratisbeilagen „Gwiazdka Niedzielną“, „Wolne Chwile“ für das I. Quartal 1917 und zahle an Abonnement 1,40 Mk. (und 24 Pf. Bestellgeld.)

Dokładny adres zamawiającego

Obige 1,40 Mk. (und 24 Pf. Bestellgeld) erhalten zu haben, bescheinigt.

30-50 robotnic

do lżejszych prac ziemnych i betonowych
przyjma

Grün & Bilfinger Tow, Akc.

Miejsce budowl Gdansk — Helm.

Kupuję z każdej stacyi za gotówkę nasiona konieczyń, a także odsiewki tychże, raigras, tymotkę, peluszkę, łubin, seradolę, groch i bobik na zasiew a także nasienie marchwi i buraków pastew. pod ustawowymi warunkami i proszę o oferty opróbkowane.

Hurtowny handel nasion

Hozakowski, Toruń (Thorn) Postschless-fach Nr. 1

Bank Kaszubski

Eingetr. Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

w Wejherowie, (Neustadt W|Pr.)

Konto pocztowe: Gdańsk Nr. 4492.

Telefon 229.

udziela pożyczek

pod bardzo dogodnymi warunkami i przyjmuje

depozyta

placąc od takowych od dnia złożenia do dnia odbioru 4% do 4 1/2% stosownie do wypowiedzenia.

ZARZĄD:

A. Chmielewski. Dr. Łącki. Bąkowski.

Walne zebranie

podpisanej Spółki odbędzie się w poniedziałek 22-go stycznia 1917 o godz. 10-tej przed południem na sali p. Kocha w Sierakowicach.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie kasowe za rok 1916.
 - 2) Uchwała z powodu ostatniej rewizji związkowej.
 - 3) Przyjęcie bilansu, udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej prawem przepisane pokwitowania i uchwała co do podziału zysku.
 - 4) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
 - 5) Wnioski bez uchwał.
- Sprawozdanie kasowe jest wyłożone od dziś w lokalu kasowym.

Sierakowice, dnia 9 stycznia 1917.

Bank Ludowy

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht.

RADA NADZORCZA.

Sychta, prezes.

Papierosy

wprost z fabryki

po cenach oryginalnych

100 pap. sprz. cząstk. 1,8 ten. 1,60
100 " " " 3 " 2,30
100 " " " 3 " 2,50
100 " " " 4,2 " 3,20
100 " " " 5,2 " 4,60

Wysyłka tylko za zaliczką

od 100 szt. poczynsz

Papierosy I. jakości od

100—do 200,—mk. za tysiąc.

Goldenes Haus Zigar-

rettenfabrik, G. m. b. H.

Berlin, Brunnenstr. 17.

Makulaturę

(stare gazety)

po 6 mk. za centnar oddaje

„Gazeta Gdańska“.

Pianina-Skrzydła

największy wybór.

Max Lipczinsky, Japongasse Nr. 7.

W domu

porinny być stale pod ręką tabletki Wyberta, areby je uzyć można przy dwoycej lub katarze. Smaczne i skuteczne!

W wszystkich aptekach i drogeriach mk. 1.—.

Wyberta

TABLETKI

Składajcie oszczędności

w następujących spółkach związkowych:

Borek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Borek.
Brodnica, Bank, E. G. m. u. H., Strasburg Wpr.
Brusy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Bruss Wpr.
Bydgoszcz, Bank Bydgoski, E. G. m. u. H., Bromberg.
Bydgoszcz, Bank Przemysłowy, E. G. m. u. H., Bromberg.
Chełmno, Bank, E. G. m. u. H., Culm Wpr.
Chełmża, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Culmsee Wpr.
Chmielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Chmielno Wpr.
Czarnków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czarnikau.
Czempin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czempin.
Czersk, Bank Czersk, E. G. m. u. H., Czersk Wpr.
Dakowy Mokre, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dakowy Mokre, Kr. Grätz i. Posen.
Droszew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drosenau p. Kotowiecko.
Drzymim, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dritzschin Wpr.
Dubin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dubin.
Gdańsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Danzig.
Gębice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gembitz Kr. Mogilno.
Gniezno, Kasa Pożyczkowa w Gnieźnie, E. G. m. u. H., Gnesen.
Gniezno, Kasa Ul. E. G. m. u. H., Gnesen.
Golina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Golina.
Golub, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gollub Wpr.
Gołańcz, Bank ludowy dla Gołańczy i okolicy, E. G. m. u. H., Gollantsch.
Gostoczyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Liebenau Wpr.
Gościeszyn, „Ul“, Spar u. Darlehenskasse, E. G. m. u. H., Gościeszyn Kr. Boms.
Górzno, Bank, E. G. m. u. H., Górzno Wpr.
Grudziądz, Bank, E. G. m. u. H., Graudenz.
Inowrocław, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hohensalza.
Jaraczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Jaratschewo.
Kamieniec, Bank Kółka Włościańskiego, E. G. m. u. H., Kamieniec Bez. Posen.
Kartuzy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Karthaus Wpr.
Kielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Koelln Wpr.
Klecko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kletzko.
Kobylin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kobylin.
Komórsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gr. Komorsk Wpr.
Kostrzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kotschin.
Kościan, Bank Kupiecko - Przemysłowy, E. G. m. u. H., Kościan Bez. Posen.
Kościerzyna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Berent Wpr.
Kozmin, Towarzystwo Pożyczkowe w Kozminie, E. G. m. u. H., Koschmin.
Kórnik, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Kurnik.
Krobia, Bank ludowy w Krobi: E. G. m. u. H., Kröben.
Krotoszyn, Bank ludowy, zapisana spółka - Volksbank, E. G. m. u. H., Krotoschin.
Kwilcz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kwiltsch.
Lipusz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lippusch Wpr.
Lubawa, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Loebau Wpr.
Lubichowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lubichow Wpr.
Ludzisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ludzisk p. Markowitz Bez. Bromberg.
Łąkocin, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Lonkocin p. Radewitz.
Łęg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Long Wpr.
Łobżenica, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lobsens.
Łobżenica, Bank ziemski, E. G. m. b. H., Lobsens.
Margonin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Margonin.
Miejska Górka, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Görchen in Posen.
Mieszków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Mieschkow.
Mieścisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Marktadt.
Mosina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Moschin.
Murwana Goślina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Murwana Goślina.
Nekla, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Nekla.
Nowe, Bank, E. G. m. u. H., Neuenburg.
Nowe miasto N. D., Bank ludowy zu Neumark, E. G. m. u. H., Neumark Wpr.
Oborniki, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Obornik in Posen.
Odalanów, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Adelnau.
Ołobok, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Olobok in Posen.
Osieczna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Storchnest.
Osiek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ossieck Wpr.
Ostroróg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Scharfenort.
Ostrzeszów, Bank ludowy w Ostrzeszowie, E. G. m. u. H., Schildberg in Posen.
Ottorowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ottorowo Kr. Samter.
Pakość, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pakosch.
Pelplina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pelplin Wpr.
Pempowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pempowo Kr. Gostyn.
Pierzchewice, Bank, E. G. m. u. H., Portscheiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pierzchewice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Portscheiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pleszew, Bank Kupiecki, E. G. m. u. H., Pleschen.
Pobiedziska, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pudewitz.
Pogorzela, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pogorzela Kr. Koschmin in Posen.
Poznań (św. Łazarz), Bank Pożyczkowy, E. G. m. u. H., Posen.
Puck, Bank Puck, E. G. m. u. H., Putzig Wpr.
Radzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rehden Wpr.
Rawicz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rawitsch.
Rogowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogowo.
Rogoźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogasen.
Sieraków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Zirke a. W.
Skalmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Skalmierzyce.
Skarszewy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schöneck Wpr.
Sopoty, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Zoppot Wpr.
Staniszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stanischewo Wpr.
Starogard, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pr. Stargard.
Starygrod, Bank Prywatny — Privatbank zu Altmark, E. G. m. u. H., Altmark Kr. Stuhm.
Stęszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stenschewo.
Stężycza, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stendsitz Wpr.
Strzałków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stralkowo.
Sulmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Sulmirschütz.
Swarzędz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schwarsenz.
Śrem, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Schrimm.
Środa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schroda.
Tarnowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schlehen.
Tczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dirschau Wpr.
Trzemeszno, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Tremessen.
Tuchola, Bank, E. G. m. u. H., Tuchel Wpr.
Tychnowy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Tiefenau Wpr.
Wąbrzeźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., in Briesen Wpr.
Wejherowo, Bank Kaszubski, E. G. m. u. H., Neustadt Wpr.
Wiele, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wielle Wpr.
Wieleń, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Filehne a. Ostbahn.
Więcbork, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Vandsburg Wpr.
Wyrzysk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wirsitz.
Zblewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hochstüblau.
Złotów, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Flatow Wpr.
Złotów, Bank Parcelacyjny, — Landbank, E. G. m. b. H., Flatow Wpr.